

Does Daf Yomi Exemplify Talmud Torah?

By: HESHEY ZELCER

stud-y (stud'i), **n.** [*pl.* STUDIES (-iz)], 1. the act or process of applying the mind in order to acquire knowledge, as by reading, investigation, etc. 2. careful attention to, and critical examination and investigation of, any subject, event, etc.: as, after *study* of the matter, the judge gave his decision, the *study* of human nature. (*Webster's New World Dictionary of the American Language*, Cleveland and New York: 1968)

Introduction

On the ninth day of *Elul* 5683 (1923), speaking at the first *Knessiah Gedolah* of Agudath Israel, R. Meir Shapiro, the *Rav* of Galina, Poland, proposed, “And now, with the permission of those assembled, I would like to put forth my personal proposal: that beginning with the forthcoming *Rosh Hashanah* (5684), everyone should study a *daf* of *Gemara* each day, beginning with the first *daf* in *Sbas*” (*Jewish Observer*, February 2005, p. 18).

What did R. Meir Shapiro hope to accomplish with *Daf Yomi*? Who was his intended audience? How much time did he expect individuals to spend in their study of *Daf Yomi*? We do not know the answer to the third question, but we do know that he intended for “everyone” to study *Daf Yomi*. We also know that he anticipated two benefits: that Jews throughout the world would be united in studying the same *daf*, and that those *masekhtot* that are not usually studied will now no longer be “orphaned,” as they will be included in the *Daf Yomi* cycle (*ibid.*, pp. 18 – 19).

During the past fifteen years, the number of people participating in the *Daf Yomi* cycle has increased dramatically. On February 10, 2005, *The New York Times* (p. E1) reported that, “Each day more than 100,000 Jews worldwide use their early-morning,

---

Heshey Zelcer, a businessman, is the author of *Companion Mishnayot, Tractate Niddah* (1994) and *A Guide to the Jerusalem Talmud* (2002).

lunchtime or evening hours to study the same two sides of a page of *Talmud*, fulfilling the Jewish belief in study for its own sake, until all 38 books of the *Talmud* are completed. The process, known in Hebrew as '*Daf Yomi*' ('Page a Day'), lasts seven and a half years. And then it begins again."

In this article we will analyze the definition of *Talmud Torah* and try to determine whether *Daf Yomi*, as currently practiced, exemplifies the *mizvah* of *Talmud Torah*.

תלמוד תורה Definition of

We will show that the obligation to study *Torah* (תלמוד תורה) is an end in-and-of itself and that it is Judaism's highest ideal. To accomplish the ultimate form of *Talmud Torah*, one must study and analyze the *Torah* to the best of one's ability and take all necessary steps to internalize it and retain it. Once a person acquires knowledge of *Torah*, he has a concurrent obligation to teach it to others. We will also show that all areas of Jewish law are equally worthy of study (whether they are applicable to our lives or not), and that whenever one studies *Torah*, it ought to be a joyful experience.

The *mizvah* of *Talmud Torah*. *Rambam*, based on *Bavli Kiddushin* 29b, codifies the *mizvah* of *Talmud Torah* and writes that it is applicable to all Jewish males during their entire adult life and regardless of their economic status. He also states that the study of *Torah* must be pursued during both day and night.

כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם
בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו
אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזור על הפתחים ואפילו
בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה
שנאמר והגית בו יומם ולילה. (הלכות תלמוד תורה א:ח)¹

The highest ideal. *Rambam* then codifies the following:

אין לך מצוה בכל המצות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה
אלא תלמוד תורה כנגד כל המצות כולן שהתלמוד מביא לידי

---

¹ The text of *Rambam* and *Shulhan Arukh* quoted herein is from Bar Ilan's *Judaic Library* CD, Version 8.0. Other Hebrew text, when available on the CD, is usually from the same source as well.

מעשה, לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום. (הלכות תלמוד תורה ג:ג)

היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו. (הלכות תלמוד תורה ג:ד)

There seems to be a contradiction within the above rulings. On the one hand, *Rambam* writes "אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו" – which indicates that *Talmud Torah* is the greater *mitzvah*. On the other hand, he writes "שהתלמוד מביא לידי מעשה" – that studying *Torah* leads one to perform a *mitzvah*. This implies that *Talmud Torah* is only a means to achieve a higher goal of the *מצוה*.² To explain this apparent contradiction, we have to review what *Rambam* writes in other places. The above *halakhah* of *Rambam* appears to be based on the following *Mishnah* and *Gemara*:

ותלמוד תורה כנגד כולם. (פאה א:א)

נענו כולם ואמרו: תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה. (קידושין דף מ עמוד ב)

Rambam, in his *Guide to the Perplexed*,³ writes that the purpose of the *Torah* (i.e., the *mitzvot*) is to perfect a person's body and soul:

מטרת כלל התורה שני דברים והם תקון הנפש ותקון הגוף...תקון הנפש כלומר מתן ההשקפות הנכונות...תקון הגוף והיא הנהגת המדינה ותקינות מצבי כל אנשיה כפי היכולת. (ג:כז)

---

² In addressing similar statements in the *Gemara* (קידושין דף מ עמוד ב) *Rashi* writes: "נמצאו שניהם בידו" that when one learns *Torah* he will then also do the *mitzvah* he is learning about, in which case he will have achieved both the *mitzvah* of *Talmud Torah* and the *mitzvah* he subsequently performs. We will show, however, that *Rambam* understands this differently.

³ The Hebrew translation is from:
מורה הנבוכים תירגם לעברית ביאר והכין על פי כתבי-יד ודפוסים, יוסף בכה"ר דוד קאפח, מוסד הרב קוק, ירושלים, תשל"ז.

In his introduction to the *Commentary to the Mishnah* (pp. 22 – 23), *Rambam* writes:⁴

שהתכלית בעולמינו זה וכל אשר בו הוא איש מלומד בעל מדות טובות, וכאשר נקנו למי שהוא מהמין האנושי המדע והמעשה, רצוני ב'מדע' השגת האמתיות על בורים והשגת כל מה שאפשר לאדם להשיג, וב'מעשה' המצוה והאיזון בענינים הטבעיים ואל ישקע בהם ולא יקח מהם אלא מה שיש בו קיום הגוף, וכן שפור המדות...ומי שאומר על עם הארץ שהוא חסיד, אינו אלא מכחיש דברי חכמים שהחליטו בזה החלטה גמורה, וגם מכחיש את המושכל. ולכן תמצא המצוה בכל התורה, ולמדתם ואחר כך לעשותם, התלמוד קודם למעשה, כי בתלמוד יבוא לידי מעשה ואין המעשה מביא לידי תלמוד, וזהו אמרם ע"ה שהתלמוד מביא לידי מעשה.

Rambam's halakhah can now be understood as follows: Each commandment that a person performs helps perfect one aspect of that individual. *Talmud Torah*, however, is unique in that it is the only *mizvab* that perfects man's intellect while also being a prerequisite for all other *mizvot*, whose purpose is to perfect one's character. While no other *mizvab* helps in the performance of *Talmud Torah*, nor provides the goals of *Talmud Torah* (אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד), *Talmud Torah* is the complement (כנגד) of all other *mizvot* (תלמוד תורה), *Talmud Torah* is thus our highest ideal.

To study and teach. In *Sefer ha-Mizvot*, *Rambam* writes, based on the *Sifrei* (דברים פיסקא לד"ה לבניך אלו), that the term *Talmud Torah* implies an obligation to both learn and teach and that the obligation to teach applies not only to one's own sons but to others as well:

והמצוה הי"א היא שצונו ללמוד חכמת התורה וללמדה וזה הוא שנקרא תלמוד תורה והוא אמרו (שם) ושננתם לבניך. ולשון

---

⁴ See also *Rambam's Commentary to the Mishnah* (Peab 1:1):

כל המצות נחלקות חלוקה ראשונה לשנים חלק במצות המיוחדות לאדם בעצמו בינו ובין ה' כגון הציצית והתפלים והשבת ועבודה זרה וחלק במצות התלויות בתקינות יחסי בני אדם זה עם זה כגון האזהרה על הגניבה והאונאה והשנאה...וכשתחקור זאת תמצא תלמוד תורה שקול כנגד כולם כי בתלמוד תורה ידע האדם את כל זה כמו שביארנו בהקדמה שהתלמוד מביא לידי מעשה.

ספרי לבניך אלו תלמידיך וכן אתה מוצא בכל מקום שהתלמידים קרוים בנים שנאמר ויצאו בני הנביאים. (ספר המצות מ"ע יא)

An obligation to teach implies that the one who is teaching understands clearly what he is conveying.

Careful analysis. *Rambam*, based on *Bavli Kiddushin* 30a, writes that the *Torah* that one is required to study can be divided into three categories: the Written Law, the Oral Law, and the analysis of the Law:

והייב לשלש את זמן למידתו, שלישי בתורה שבכתב, ושלישי בתורה שבעל פה, ושלישי יבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו ויוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר ויבין במדות שהתורה נדרשת בהן עד שידע היאך הוא עיקר המדות והיאך יוציא האסור והמותר וכיוצא בהן מדברים שלמד מפי השמועה, וענין זה הוא הנקרא גמרא. (הלכות תלמוד תורה א:יא)

Rambam then clarifies the relative amount of time that is to be spent on each type of learning:

במה דברים אמורים בתחלת תלמודו של אדם אבל כשיגדיל בחכמה ולא יהא צריך לא ללמוד תורה שבכתב ולא לעסוק תמיד בתורה שבעל פה יקרא בעתים מזומנים תורה שבכתב ודברי השמועה כדי שלא ישכח דבר מדברי דיני תורה ויפנה כל ימיו לגמרא בלבד לפי רוחב שיש בלבו וישוב דעתו. (הלכות תלמוד תורה א:יב)

The *Shulhan Arukh* writes similarly:

חייב אדם לשלש למודו, שלישי בתורה שבכתב, דהיינו הארבעה ועשרים; שלישי במשנה, דהיינו תורה שבעל פה, ופירושי תורה שבכתב בכלל זה; שלישי בתלמוד, דהיינו שיבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו, ויוציא דבר מתוך דבר, וידמה דבר לדבר וידון במדות שהתורה נדרשת בהם עד שידע היאך עיקר המצוות והיאך יוצא האסור והמותר וכיוצא בזה, דברים שלמד מפי השמועה. כיצד, היה בעל אומנות ועוסק במלאכתו ג' שעות ביום וט' בתורה, קורא ג' מהם בתורה שבכתב, ובג' תורה שבעל פה, ובג' יבין דבר מתוך דבר. במה דברים אמורים, בתחילת לימודו של אדם. אבל כשיגדיל בתורה ולא יהא צריך ללמוד תורה

שבכתב ולא לעסוק תמיד בתורה שבעל פה, יקרא בעתים
מזומנים תורה שבכתב ודברי תורה שבעל פה, כדי שלא ישכח
דבר מדיני התורה, ויפנה כל ימיו לתלמוד בלבד לפי רוחב לבו
וישוב דעתו. (יורה דעה רמ"ד)

According to both *Rambam* and *Shulhan Arukh*, it becomes obvious that the ultimate type of learning, and indeed the type of learning to which an adult should devote the vast majority of his efforts, is the careful study and analysis of *Torah She-be'al Peh*.

An end in itself – תלמוד תורה לשמה. The *Beit ha-Levi* writes:

דבזכרים אפ"ל במצוה שאינו נוהג בו היינו שאינו מחויב לקיימה
אבל הא מחוייב ללומדה דמצות לימוד הא איכא בזכרים על כל
המצות... אבל בנשים הרי מצוה שאינו נוהג בה אינו מחוייבת
ללמדה כלל... אלא ודאי דגם במצות שנוהגות בהן אין בהם מצות
תלמוד תורה כלל כמו דהוי באנשים דבאנשים הוי הלימוד מ"ע
וכמו הנחת תפילין וכשלומד מקיים מ"ע וגם במצות שאין נוהגין
בו מ"מ מחוייב ללמוד משום מ"ע דתלמוד תורה אבל בנשים אין
בלימודים שום מצוה כלל מצד עצמו. (בית הלוי חלק א סימן 1)

The *Beit ha-Levi* seems to be saying that there are two types of *Torah* study that are mandatory. One type of *Torah* study is the learning that is required as a prerequisite to performing the commandments. Presumably this obligation is based on the following verse:

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אלהם שמע ישראל את החקים
ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אתם
ושמרתם לעשתם. (דברים ה:א)

A woman, too, is obligated to learn *Torah* so that she can properly fulfill her commandments. This learning, however, is simply a means to an end and it is not the *Talmud Torah*. Theoretically, once a woman knows how to perform her commandments, she is no longer obligated to study *Torah*.

The second type of learning identified by the *Beit ha-Levi* is that which is done for the sake of learning. This type of study is mandatory only for men⁵ and is based on the verse:

ולמדתם אתם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך. (דברים יא:ט)

From the above analysis of the *Beit ha-Levi*, we can conclude that any *Torah* that is learned for its own sake – whether or not such study relates to a commandment that is applicable to the person learning it – is defined as *Talmud Torah*.

Studying the entire *Torah*. Is there a requirement to study the entire *Torah* including the Written and Oral Law? *Rambam* clearly expects one to learn all of the Written and Oral Law early on in his learning process, but he does not seem to formalize this obligation. Nor does he define which texts comprise the Written and Oral Law. *Shulhan Arukh ha-Rav*, however, states clearly (*Hilkebot Talmud Torah* 2:10) that there is an obligation to study the entire *Torah*⁶ based on the verse:

---

⁵ *Rambam* in יג:א תורה א:יג writes similarly that women are not obligated to study Torah:

אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל אינו כשכר האיש, מפני שלא נצטוית, וכל העושה דבר שאינו מצווה עליו לעשותו אין שכרו כשכר המצווה שעשה אלא פחות ממנו, ואע"פ שיש לה שכר צו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה, מפני שרוב הנשים אין דעתם מכוונת להתלמד אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן, אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו למדה תפלות, במה דברים אמורים בתורה שבעל פה אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחלה ואם למדה אינו כמלמדה תפלות.

Nevertheless, in יג:ד תורה ד:יג *Rambam* writes:

ואע"פ שדברים אלו דבר קטן קראו אותן חכמים שהרי אמרו חכמים דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הוויות דאביי ורבא, אעפ"כ ראויין הן להקדימן, שהן מיישבין דעתו של אדם תחלה, ועוד שהם הטובה הגדולה שהשפיע הקב"ה ליישוב העולם הזה כדי לנחול חיי העולם הבא, ואפשר שידעם הכל קטן וגדול איש ואשה בעל לב רחב ובעל לב קצר.

⁶ *Shulhan Arukh ha-Rav* in 3:1 defines תורה שבע"פ as:

כל ההלכות בטעמיהן בדרך קצרה שהן פ"י כל התרי"ג מצות בתנאיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים.

In 1:4 he also provides a similar definition. However, in 2:10 he writes:

כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה
אתכם לעשתה לאהבה את ה' אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה
בו. (דברים יא:ח)

Shulhan Arukh ha-Rav devotes six paragraphs (1:4, 1:5, 1:6, 2:1, 2:5, and 2:10) to stress that one is required to study the entire Written and Oral Torah. His most direct statement of this requirement is as follows:

זו מ"ע של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה
שבכתב ושבע"פ כולה כמשנ"ת למעלה שנאמר כל המצוה וגו'.
(הלכות תלמוד תורה ב:א)

In 2:10, the *Shulhan Arukh ha-Rav* qualifies this obligation and writes that this requirement to complete the entire *Torah* is a once-in-a-lifetime obligation.

R. Moshe Feinstein, in 1961 (אגרות משה י"ד חלק ב סימן קי), in a response to an invitation from R. Simcha Elberg to participate in a *Daf Yomi siyum*, writes emphatically about the merits of *Daf Yomi*:

והנה בדבר עצם למוד הדף יומי שהנהיג הגאון ר"מ שפירא
זצ"ל ונתקבל בעולם הוא ענין גדול דהא לבד עצם מצות למוד
תורה שמקיים בכל מה שילמוד אף רק מסכתא אחת כל ימיו,
הרי יש מצוה שילמוד כל התורה שבכתב ושבע"פ. כי לבד
משמעות הקראי איתא בקידושין דף ל' שלימדו אבי אביו מקרא
משנה תלמוד הלכות ואגדות ומפורש שם שחייב...וקיום מצות
למוד כל התורה יש בלימוד הדף היומי שהרי ילמדו במשך ז'
שנים כל הש"ס ולכן הוא ענין גדול מאד.

R. Moshe Feinstein's response goes through elaborate reasoning to explain why one is obligated to study the entire *Torah*. He then reinforces his argument by adding:

כל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים
מתנאים ואמוראים שכל דבריהם היא תורה שבעל פה שניתנה למשה מסיני כמו רבות
ותנחומא ופסיקות וכיוצא בהן ומדרש רשב"י על כולן כדי שיכול לגמור כל התורה
שבעל פה כולה פעם אחד בחייו לקיים מצות שמור תשמרון את כל המצוה וגו'.

ולכן צריך לומר שעל עצם השכחה אף באופן שלא יבא לתקלה איכא הלאו משום דחייב לזכור כל התורה שלמד. ואם לא היה כלל מצוה ללמוד כה"ת מ"ט יהיה לאו בשכח אחרי שלמד, ולכן מוכרחין לומר שיש מצוה וחיוב על כל אדם שילמוד כל התורה כולה ולכן כשלמד ושכח עובר בלאו.

To paraphrase, the *Gemara* speaks in many places of the warning not to forget anything that one has ever learned. R. Moshe reasons that had there not been an implied obligation to learn everything, then the *Gemara* could not have stated that one who forgets something is in violation of a commandment.⁷

Studying *Gemara* exclusively. We previously quoted *Rambam* (1:12) and *Shulhan Arukh* (246:4), and both state that a person has an obligation to study the Written Law, study the Oral Law, and analyze the *Torah*. They also both state that once one has mastered the Written and Oral Law, he should concentrate on analysis of the *Torah*. Does an exclusive focus on *Gemara* fulfill this requirement? The *SM"G* and the *Arukh ha-Shulhan* (246:14) quote *Rabbeinu Tam* (*Tosefot Sanbedrin* 24) that indeed it does:

ופירש רבינו יעקב במסכת סנהדרין (כד עמוד א תד"ה בלולה) שתלמוד שלנו מספיק לכולם כדאמרין למה נקרא בבל? בלולה בכל בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד. (סמ"ג עשה יב)⁸

⁷ Implicit in this reasoning is the question: Why should one make an effort to learn every last part of the *Torah*? The more one learns, the more he is setting himself up to forget. Let him not learn and then he will never forget! The *Shulhan Arukh ha-Rav* asks this explicitly (2:5) and answers:

כי באמת אלו לא למד דבר זה לא מעלה עליו הכתוב בלבד כאלו מתחייב בנפשו אלא היה מתחייב בנפשו ממש.

⁸ Although *Tosefot* in *Sanbedrin* 24a states clearly that one fulfills the various types of required learning by studying *Gemara* exclusively, nevertheless, *Tosefot* continues:

אע"פ כן אנו קוראים בכל יום פרשת התמיד ושונים במשנה איזהו מקומן וגורסין רבי ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות וכו'.

The *RM" A*, too, suggests this:

וי"א שבתלמוד בבלי שהוא בלול במקרא במשנה וגמרא אדם
יוצא ידי חובתו בשביל הכל. (רמ"א רמ"ד)

Not understanding. Can one fulfill the *mizvah* of *Talmud Torah* if he merely hears or mouths the words but does not understand them? The *Shulhan Arukh ha-Rav (Hilkebot Talmud Torah 2:12)* says that it depends on what he is learning. If, for example, an *am ha-arez*, an ignoramus, reads from the *Torah* and does not comprehend its meaning, he may nevertheless recite the blessing over the *Torah* and he fulfills a minimal obligation of *Talmud Torah*.⁹ The *Shulhan Arukh ha-Rav (Hilkebot Talmud Torah 2:13)* qualifies this, however, and says that this applies only to the written *Torah*.¹⁰ As to the Oral *Torah*, if one does not understand what he is saying, he does not fulfill the obligation of *Talmud Torah*. He expresses this as follows:

בד"א בתורה שבכתב אבל בתורה שבע"פ אם אינו מבין הפירוש
אינו נחשב לימוד כלל. (הלכות תלמוד תורה ב:יג)

The *Shulhan Arukh ha-Rav* footnotes the *Magen Avraham*:

ללמוד בכל יום - נ"ל דוקא בזמניהם שהיו מבינים לשון תרגום
אבל עכשיו שאין מבינים צריכים ללמוד להבין דאל"כ אינו
נחשב ללימוד ואף בתפילה מוטב להתפלל בלשון שמבין כמ"ש
ס"ס ק"א מכל מקום יש לומר שאף שהוא אינו מבין הקב"ה

---

⁹ In סדר אליהו זוטא סוף פרק ב we find the following:

מכאן אמרו אפילו אם אין בידו של אדם לא מקרא ולא משנה אלא הוא יושב וקורא
כל היום הפסוק (בראשית לו:כב) ואחות לוטן תמנע, אפילו הכי שכר תורה בידו.

¹⁰ The *Gemara* in *Succah* 42a states as follows:

יודע לדבר אביו לומדו תורה וקריאת שמע. תורה מאי היא? אמר רב המנונא: (דברים
לג:ד) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב.

In a conversation with R. Yehezkiel Weinfeld, the *Rosh ha-Yeshivah* of Yeshivah Lev Avraham, he pointed out that the *Gemara* does not say that when the child understands, his father teaches him Torah, but, rather, when the child knows how to speak (לדבר), his father teaches him Torah (לומדו תורה). This implies that simply reciting the Written Law, even without understanding it, is considered *Talmud Torah*.

יודע כוונתו ומבין אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד לכן צריכים ללמוד הפירוש. (מגן אברהם סימן נ ס"ק ב)

It is therefore clear that when dealing with *Torah She-be'al Peh*, one does not fulfill the commandment of *Talmud Torah* if he does not understand what he is reading.¹¹

Superficial understanding and not reviewing. Assume one learns at a pace which allows him to understand what he is learning (at least superficially), but since he does not go back to study the material, he forgets it almost immediately. Is this the ideal type of *Talmud Torah*? In the *Mishnah* and in *Talmud Bavli* we find the following statements:

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו¹² שנאמר (דברים ד) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. (אבות ג:ח)

ואמר ריש לקיש: כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו, שנאמר: (דברים ד) השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים. (מנחות צט עמוד ב)

רבי יהושע בן קרחה אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שזורע ואינו קוצר. רבי יהושע אומר: כל הלומד תורה ומשכחה - דומה לאשה שיולדת וקוברת. (סנהדרין צט סוף עמוד א)

¹¹ The *Sefer Hasidim* writes that one who makes a concerted effort to understand *Torah* and is unsuccessful in comprehending it will eventually achieve such understanding and comprehension in the "heavenly study-hall."

ואם אדם טורח לדעת בזה העולם למודים אע"פ שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיע. (ספר חסידים תתשסד)

עבודה זרה דף יט עמוד א

ואמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר.

¹² The *Tiferet Yisrael* on the *Mishnah* explains:

שהואיל והתעצל לחזור גילה דעתו שלא איכפת לו כשישכח דבר מלימודו.

[ואמר] רבי אלעזר: כל המשכה דבר מתלמודו גורם גלות לבניו,
שנאמר (הושע ד) ותשכה תורת אלהיך אשכה בניך גם אני.
(יומא לח עמוד ב)

ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד.
(חגיגה ט עמוד ב)

According to the *Shulhan Arukh ba-Rav, Hilkhot Talmud Torah* 2:3-9, these sources in *Talmud Bavli* are a clear indication that there is an obligation to study, analyze, and review the *Torah* until it sinks in and it is remembered.¹³ In a rather lengthy discussion of this topic, he includes the following statement:

וכל השוכח דבר אחד ממשנתו מחמת שלא חזר על לימודו כראוי
מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו וגם עובר בלאו של
תורה שנאמר רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכה את
הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבביך כל ימי חיך והודעתם
לבניך וגו'. (הלכות תלמוד תורה ב:ד)

Enjoying the study of Torah. The study of *Torah* should not be a dry and tedious experience. On the contrary, one should learn and master those areas which interest him. As he pursues these areas with a passion, he will gain new insights into the *Torah*, and these insights will, in turn, provide him with joy, contentment, and a sense of accomplishment.¹⁴ The *Eglei Tal*, in his introduction, expresses this

---

¹³ The imperative 'not to forget what he has learned' implies an obligation to review repeatedly what he has learned. If, however, one forgets what he has learned due to circumstances beyond his control – this, of course, is not held against him. R. Judah Loew ben Bezalel (*Maharal mi-Prag*) in יב writes as follows:

וכן אף שנסתלקה ממנו התורה לאונסו בשביל הגוף המקבל אין נחשב שהתורה מסתלקת ממנו, ולעולם הבא כאשר אין מונע אליו מצד הגוף כמו שיהיה לעתיד תהיה תורתו עמו... ובשביל כך אף זקן ששכח את תורתו מפני אונס ולא פירש מן התורה ברצון, אחר שקנה שדבק במדרגה העליונה שהוא עם השם יתברך שוב אין יורד אף אם נשתכחה התורה בשביל אונסו מצד הגוף.

¹⁴ The joy that comes from a new insight while studying *Torah* is well recognized by our Sages:

קפה. מאמר החכם מי שלא טעם טעם שמחת התרת הספיקות לא טעם טעם שמחה מעולם. פמ"ג אשל אברהם סימן תרע "כבר אמר החוקר אין שמחה כהתרת הספיקות". פמ"ג משבצות זהב סימן תרפב. וזה חידוש שהזכיר מאמר זה ב' פעמים

poetically and explains that when one studies *Torah* and enjoys it, the *Torah* becomes internalized and an integral part of his being:¹⁵

ומדי דברי זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק. ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד תורה כ"כ לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם ואדרבה כי זה עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי התורה נבלעין בדמו ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה.

Conclusion

Based on our analysis, we have shown that reading the text of the *Mishnah* or the *Gemara* without understanding it is not *Talmud Torah*. Furthermore, a superficial understanding of *Torah She-be'al Peh* that does not sink into one's mind is clearly not the ideal form of *Talmud Torah*. We are also warned explicitly to review and remember what we learned. The ideal type of *Talmud Torah* is thus to study and analyze carefully, and gain new insights into the primary *Torah* sources. These insights and understandings must then be reviewed repeatedly until one internalizes them and they become part of one's long-term memory.

בהלכות חנוכה, ואפשר לומר כיון דאיתא בספרן של צדיקים שאור החנוכה הוא מאור הגנוז ועל ידי זה זכה להתיר הספיקות בימי חנוכה, וקרוב לודאי שכן הוא הדבר. ועיין שו"ת הרמ"א סימן ה מי שלא טעם טעם התרת הספיקות לא טעם טעם שמחה. (ספר נר למאה חלק ב קונטרס מאמרי חז"ל השגרות בפי העם ולא נודע מקורם מאת הרב ירחמיאל זעלצער).

¹⁵ On the other hand, if one studies *Torah* solely for his own benefit, then that, too, is not the ideal. R. Judah Loew ben Bezalel (*Maharal mi-Prag*) in *z* writes as follows:

כל שכן וקל וחומר שלא יהיה למוד התורה בעצמו משום הנאתו, דכל הנאתו הן שעושה משום כבודו או מה שהוא מן הדברים הגשמיים והתורה היא נבדלת מן הגשמי, ואם האדם מכיין בתורתו אל דברים אלו, דבר זה הוא העדר התורה כי אל התורה אין שייכים דברים האלו שהם גשמיים, ולכך דבר זה הוא העדר התורה כמו שהתבאר.

Does *Daf Yomi* meet the above definition of the ideal type of *Talmud Torah*? That depends. If a person spends the proper amount of time on each *daf* so that he can analyze it, understand it, and have it sink into his memory so that he will not forget it, then obviously it does. And even more, over a seven-and-one-half-year period, the *Daf Yomi* learner will have accomplished the ideal of having completed the entire *Torah She-be'al Peh* (or at least the entire *Bavli*).

However, the current method of *Daf Yomi*, as practiced by many, of covering an entire *daf* in a single hour and then not reviewing that *daf* until the next cycle, seven and a half years later, is clearly not the ideal type of *Talmud Torah*. It is impossible for most people to properly analyze and understand two sides of *Gemara* in a single hour. It is even less likely that the concepts contained in the *daf* will sink into one's mind and be remembered the day after tomorrow. Keep in mind that R. Moshe Feinstein, who enthusiastically supported *Daf Yomi* because it covers the entire *Gemara*, deduced the obligation to study the entire *Torah* from the imperative, "to remember all that one has learned."

Perhaps those who have only an hour to study each day should investigate other types of learning that they can enjoy¹⁶ and which do fulfill the requirements for the ultimate form of *Talmud Torah*. Ideally, they will find this new type of study more rewarding and it will enable them to grow in learning. Then, perhaps, they will be motivated to set aside even more time for *Talmud Torah*. ❧

What is your ideal form of Talmud Torah? The editors of Hakirah would like to hear from you.

---

¹⁶ In עבודה זרה דף יט עמוד א א we are advised to study those areas of the Torah that we enjoy:

א"ר אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ שנאמר (תהילים א:ב) כי אדם בתורת ה' חפצו.

Rashi explains:

ממקום שלבו חפץ. לא ישנה לו רבו אלא מסכת שהוא מבקש הימנו שאם ישנה לו מסכת אחרת אין מתקיימת לפי שלבו על תאותו.